

ANALYSE AF STUDIEVALG**STYRELSEN FOR
VIDEREGÅENDE
UDDANNELSER OG
UDDANNELSESSTØTTE****AFRAPPORTERING****SEPTEMBER 2012****EPINION KØBENHAVN**

RYESGADE 3F
DK-2200 KØBENHAVN N
TLF. +45 87 30 95 00
TYA@EPINION.DK

EPINION AARHUS

SØNDERGADE 1A
DK-8000 AARHUS C
TLF. +45 87 30 95 00
TV@EPINION.DK

INDHOLD

1.	INDLEDNING	3
2.	KONKLUSION	5
3.	SAMARBEJDE MED STUDIEVALG	8
3.1	De gymnasiale uddannelser	8
3.2	Erhvervsuddannelserne	11
3.3	UU-centrene	12
3.4	Jobcentrene	13
3.5	De videregående uddannelser	14
3.6	Snitflader	16
4.	STUDIEVALGS YDELSER	18
4.1	Beskrivelse af ydelserne	18
4.2	Vurdering af ydelsernes effekt og kvalitet	19
4.3	Vejleder Studievalg de rigtige unge?	22

1. INDLEDNING

I denne rapport præsenteres Epinions analyse af Studievalgscentrene, foretaget for Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte. Analysen fokuserer på relevante aktørers samarbejde med Studievalg og deres vurdering af Studievalgs ydelser.

Analysen er foretaget på baggrund af følgende data indsamlet i henholdsvis Københavnsområdet og i Midt- og Vestjylland i august og september 2012:

- Et fokusgruppeinterview med ledere og vejledere på gymnasiale uddannelser
- Et fokusgruppeinterview med ledere og vejledere på erhvervsuddannelser
- To kvalitative telefoninterviews med ledere på UU-centre
- Tre kvalitative telefoninterviews med relevante medarbejdere i jobcentre
- Tre kvalitative telefoninterviews med relevante repræsentanter ved videregående uddannelser (universitet, professionshøjskole og erhvervsakademi).

Rapporten indeholder først et kapitel om samarbejdet med Studievalg (kapitel 3) og dernæst et kapitel om Studievalgs ydelser (kapitel 4). Kapitel 2 indeholder en samlet konklusion på analysen.

Nedenfor i tabel 1 samt figur 1 og 2 vises i oversigtsform udviklingen i Studievalgs aktivitet i perioden 2006-2011/12¹ opgjort på hovedaktiviteter. Faldet i den personlige vejledning (inkl. skriftlig, telefonisk og 'anden personlig' kontakt) fra 2010-2011 skal ses i lyset af, at eVejledning startede op ved indgangen til 2011, og således har løftet en del af denne opgave. For at følge udviklingstendensen helt frem til nu er statistikken for 1. halvår 2012 taget med. Denne indikerer, at omfanget af den personlige vejledning er stabiliseret, da faldet fra 2011 til 2012 er yderst marginalt.

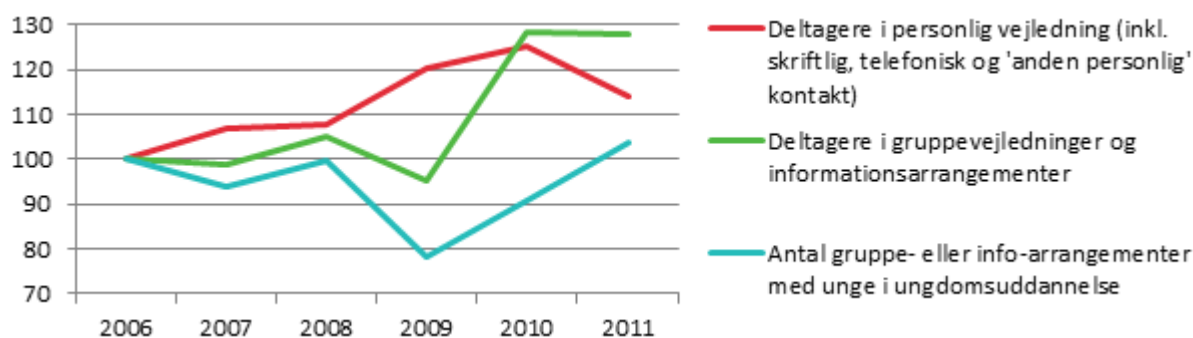
Hvad angår gruppevejledninger og informationsarrangementer – både antal arrangementer og deltagere – sker der et markant fald fra 2008 til 2009 efterfulgt af en stigning i 2010. For antallet af arrangementer fortsætter stigningen i 2011, så niveaet her lå en anelse over 2006. Antal deltagere i 2011 stabiliserede sig i forhold til 2010, men ser ud til at falde i 1. halvår 2012 sammenholdt med samme periode 2011.

¹Opgørelsesperioden for 2005 er skæv i forhold til de øvrige år, hvorfor denne er udeladt.

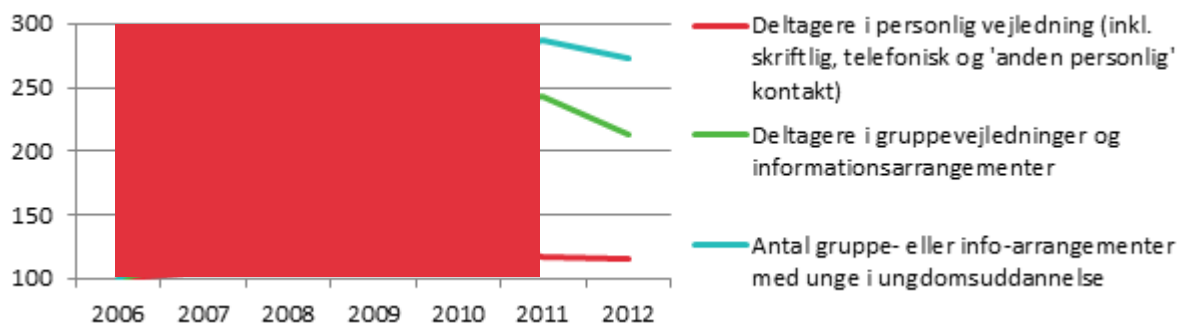
Tabel 1. Aktivitet hos Studievalg i perioden 2006-2011/12, fordelt på hovedaktiviteter

År	Periode	Deltagere i personlig vejledning (inkl. skriftlig, telefonisk og 'anden personlig' kontakt)	Deltagere i gruppevejledninger og informationsarrangementer	Antal gruppe- eller info-arrangementer med unge i ungdomsuddannelse
2006	Hele året	77.771	258.878	7.033
	1. halvår	46.997	71.500	1.201
2007	Hele året	83.170	255.193	6.617
	1. halvår	50.030	84.163	1.780
2008	Hele året	83.659	271.464	7.023
	1. halvår	50.202	104.287	2.185
2009	Hele året	93.351	246.291	5.499
	1. halvår	58.075	113.065	2.004
2010	Hele året	97.220	331.955	6.384
	1. halvår	62.894	173.020	3.255
2011	Hele året	88.597	331.386	7.298
	1. halvår	54.629	173.632	3.441
2012	Hele året	na.	na.	na.
	1. halvår	53.938	152.152	3.277

Figur 1. Indekseret udvikling 2006-2011 (hele året, 2006=100), fordelt på hovedaktiviteter

Figur 2. Indekseret udvikling for 1. halvår 2006-2012 (2006=100), fordelt på hovedaktiviteter

2. KONKLUSION

Der udtrykkes generelt tilfredshed med såvel **samarbejdet** med Studievalg som med deres ydelser, når der tages højde for den ressourcebegrænsning og de juridiske rammer, Studievalg er givet.

De gymnasiale uddannelser er den interessant, som har det tætteste samarbejde med Studievalg. Her er samarbejdet en kombination af en fast formaliseret mødestruktur med møder en til tre gange årligt, hvor primært det logistiske omkring Studievalgs vejledning af gymnasieleverne fastlægges. Derudover har vejlederne på de gymnasiale uddannelser i varierende omfang et mere uformelt samarbejde med Studievalg.

Erhvervsuddannelsernes samarbejde med Studievalg er mere begrænset og varierer mere fra institution til institution. De store erhvervsskoler med mange elever, som udbyder hovedforløb indenfor mange fagretninger og de erhvervsskoler, hvorfra der traditionelt er mange, der læser videre, har et mere formaliseret samarbejde, mens nogle af de øvrige slet ikke har noget samarbejde. Samarbejdet er også her primært koncentreret om de logistiske udfordringer forbundet med at planlægge vejledningen for eleverne. Det er kendetegnende for flere af de interviewede ledere og vejledere på erhvervsskolerne, at de mener, at det er nemmere selv at vejlede eleverne, fordi de kender dem bedst. Det hænger tilsyneladende også sammen med, at de primært vejleder den enkelte elev til en specifik uddannelse, som i nogle tilfælde også udbydes af institutionen selv. Der er i disse tilfælde altså ikke tale om vejledning til videregående uddannelser mere generelt.

UU-centrenes samarbejde med Studievalg er primært begrænset til gensidig henvisning af unge, som har henvendt sig i det forkerte center. Hyppighed og tæthed i samarbejdet varierer meget fra UU-center til UU-center. Nogle har personbårne, tætte samarbejdsrelationer, mens andre har mere systematiserede samarbejdsrelationer.. Generelt er de interviewede UU-ledere dog tilfredse med samarbejdet med Studievalg.

Jobcentrene har stort set intet samarbejde med Studievalg, idet de oplever, at de ressourcestærke borgere selv kan orientere sig på Uddannelsesguiden og eVejledning mv., mens de ressource svage borgere har brug for mere individuel og personlig vejledning, hvilket de i første omgang forsøger at give dem i jobcentret ved hjælp af Uddannelsesguiden og eVejledning.

Også blandt de videregående uddannelser varierer graden af og indholdet i samarbejdet med Studievalg meget. Mens nogle oplever et tæt sparringssamarbejde med gensidigt udveksling af viden, oplever andre samarbejdet begrænset til fx koordineringen af fælles uddannelsesmesser mv. Der henvises i varierende grad fra de videregående uddannelser til Studievalg, men alle steder fra Studievalg til de videregående uddannelser.

Der nævnes følgende udfordringer forbundet med samarbejdet med Studievalg:

- Enkelte informanter fra de gymnasiale uddannelser oplever ikke Studievalg som særligt fleksible i forhold til justering af fokus i vejledningsaktiviteterne eller fastlæggelse af datoer for vejledningen. De er dog heller ikke sikre på, at der er behov for større fleksibilitet, ligesom der er en accept af, at Studievalg skal nå meget med de ressourcer, der er til rådighed
- Informanterne fra de gymnasiale uddannelser oplever, at Studievalgs vejledning er sårbar overfor sygdom og personaleudskiftninger, da der ikke er nogen til at tage over for den fast tilknyttede studievalsvejleder ved sygdom etc.
- Centraliseringen af vejledningen om de videregående uddannelser i de syv Studievalgcentre medfører for nogle brugere en stor geografisk afstand, der af én af de interviewede UU-ledere og enkelte studievejledere på de gymnasiale uddannelser opleves som en udfordring. Udfordringen består primært i at sikre tilstrækkeligt kendskab til og synlighed omkring Studievalg blandt eleverne på ungdomsuddannelserne. Disse informanter oplever at brugere i Studievalgs målgruppe i stedet henvender sig i UU-centrene eller til studievejlederne på ungdomsuddannelsesinstitutionerne. Udfordringen består desuden i at imødekomme de unges forventning om "her og nu"-vejledning. Studievalg kommer dog jævnligt på uddannelsesinstitutionerne med tilbud om både kollektiv og individuel vejledning.
- Særligt UU-lederne oplever en snitflade mellem Studievalg og eVejledning. Der er generelt blandt alle informanter enighed om, at eVejledningen er et rigtig godt supplement til Studievalg, men der er særligt blandt UU-lederne uklarhed omkring relationen mellem Studievalg og eVejledningen – fx hvorvidt eVejledningen er en del af Studievalg? Og hvad relationen mellem UU-centrene og eVejledningen i så fald er?
- Grænsen mellem Studievalgs målgruppe og UU-centrenes målgruppe er uklar for jobcentrene, som derfor ofte henviser borgere i Studievalgs målgruppe til UU-centrene. Nogle medarbejdere i jobcentrene henviser også borgere til UU-centeret, selvom de godt er klar over, at det er Studievalgs ansvar, da de har en oplevelse af, at UU-centeret har bedre mulighed for mere processuel, individuel vejledning.

Studievalgs **ydelse** på de gymnasiale uddannelser er i høj grad fastlagt af Studievalg. På de fleste gymnasiale uddannelser foregår vejledningen fra 2.g og særligt i 3.g. Den tilrettelægges som en kombination af vejledning for flere klasser, vejledning for en klasse ad gangen og individuelle vejledning (åben træffetid og fastlagte aftaler). På nogle gymnasiale uddannelser er der desuden fælles informationsmøder for elever i 1.g, 2.g og 3.g. Det skal bemærkes, at Studievalg herudover, ifølge de interviewede ledere og vejledere på de gymnasiale uddannelser, ikke vejleder elever i 1.g. Studievejlederne på de gymnasiale uddannelser varetager selv vejledning om studieretninger og flere vurderer, at eleverne i 1.g endnu ikke er klar til at overveje valg af videregående uddannelse. På erhvervsuddannelserne varierer Studievalgs vejledning fra en model, der kombinerer gruppevejledning i slutningen af hovedforløbene med muligheden for individuel vejledning til kun at være individuel vejledning, når eleven selv opsøger det.

Der er generelt stor tilfredshed med kvaliteten af Studievalgs vejledning. Studievalgsvejlederne opleves som professionelle og fagligt dygtige. Der er fra både ledere og vejledere på ungdomsuddannelserne og fra repræsentanterne fra de videregående uddannelser generelt en opfattelse af, at centraliseringen af vejledningen i de syv Studievalgcentre har medført en øget professionalisering, hvor vejledningen er uafhængig af den enkelte vejleders personlige erfaringer. Samtidig har de interviewede interessenter svært ved at vurdere kvaliteten i de enkelte vejledningsaktiviteter, da de sjældent selv deltager i dem, og effekten af vejledningen, da de i dag ikke har nogle data på, hvordan det går eleverne efterfølgende. De interviewede ledere og vejledere på de gymnasiale uddannelser er indforstået med, at der ikke er ressourcer til mere vejledning, men de mener samtidig, at den virkelige kvalitet ligger i den individuelle vejledning og i, at Studievalg er synlige og tilgængelige for eleverne. Erhvervsuddannelserne er mere ambivalente. De vil på den ene side gerne have at Studievalg er mere synlig, men ønsker omvendt ikke flere vejledningsaktiviteter på skolerne end i dag. Der fremhæves samlet følgende udfordringer knyttet til Studievalgs ydelser:

- Informanterne fra erhvervsuddannelserne fremhæver, at man ikke kan kopiere vejledningsmodellen fra de gymnasiale uddannelser til erhvervsuddannelserne. Der er tale om en anden målgruppe og nogle andre forudsætninger for et valg af videregående uddannelse, som der skal tages højde for
- Både informanterne på de gymnasiale uddannelser og på erhvervsuddannelserne mener, at man skal undgå for store grupper af elever til gruppevejledning, da eleverne mister interessen og ikke får udbytte af vejledningen
- Særligt vejlederne på de gymnasiale uddannelser mener, at det er svært at vurdere effekten af Studievalgs vejledning, da de jævnfør persondataloven ikke har adgang til konkrete og faktuelle oplysninger på individniveau om, hvordan elevernes videre forløb er efter endt ungdomsuddannelse. Det virker dog ikke til, at udfordringen har været specielt dominerende for informanterne før de i fokusgruppeinterviewene bliver bedt om at vurdere effekten af Studievalgs vejledning

Der er generelt tvivl og bekymring blandt de interviewede vejledere og ledere på gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser og UU-ledere om, hvorvidt Studievalg får fat i de unge, der virkelig har brug for vejledning, dvs. særligt de unge, der virkelig er i tvivl om, hvad de skal og de unge, som ikke selv eller i deres netværk råder over ressourcer til at afklare uddannelsesvalg og gennemføre ansøgning til en videregående uddannelse. Bekymringen skyldes primært, at Studievalgs muligheder for opsøgende arbejde i høj grad er baseret på henvisninger fra uddannelsesinstitutionerne og i Københavnsområdet en e-survey til screening af eleverne. Vejlederne på de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne fortæller desuden, at deres erfaring er, at disse grupper elever ikke selv vil opsøge vejledning. Bekymringen handler således om, hvorvidt det lykkes at give vejledning om videregående uddannelser til denne målgruppe, når eleverne ikke kender Studievalg bedre end de gør, og når Studievalg ikke i højere grad selv kan opsøge eleverne.

3. SAMARBEJDE MED STUDIEVALG

Studievalg har ansvaret for vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv og er organiseret i syv regionale centre. Der kan således forventes samarbejdsrelationer til UU-centrene som varetager vejledning om ungdomsuddannelse for unge op til 25 år, ungdomsuddannelserne hvis elever er Studievalgs målgruppe, jobcentrene, hvor de arbejdsløse unge uden uddannelse typisk vil søge offentlig forsørgelse, samt de videregående uddannelser.

I dette kapitel analyseres de nævnte interessenters samarbejde med Studievalg. Kapitlet er opdelt på interessenttyper, da samarbejdets karakter og form i høj grad afhænger af, hvilken interessent, der er tale om. Til sidst i kapitlet findes et afsnit om snitflader, som beskriver de grænseflader mellem aktørerne på vejledningsområdet, som opleves problematiske.

3.1 DE GYMNASIALE UDDANNELSER

Samarbejdet mellem Studievalg og de gymnasiale uddannelser forgår primært gennem studievejlederne på de gymnasiale uddannelser og den studievalgsvejleder, der er tilknyttet den enkelte ungdomsuddannelsesinstitution. Samarbejdet er en blanding af formelle møder, som foregår efter en fast mødestruktur og et mere uformelt samarbejde via telefon, mail og særligt personlig kontakt, når studievalgsvejlederen er på ungdomsuddannelsesinstitutionen.

I Københavnsområdet afholdes tre årlige møder med studievalgsvejlederen på ungdomsuddannelsesinstitutionen, hvoraf et møde i foråret har til hensigt at planlægge det kommende skoleårs vejledningsaktiviteter, og de øvrige møder er evalueringsmøder. Det er Studievalg, der tager initiativ til møderne. I Midt- og Vestjylland holdes kun ét formelt møde årligt: planlægningsmødet i maj.

I både Københavnsområdet og Midt- og Vestjylland deltager i nogle tilfælde studielederen og/eller skemalæggeren foruden studievejlederen på planlægningsmødet i foråret. Generelt opleves Studievalg som værende godt forberedt til de årlige planlægningsmøder, hvor de medbringer et forslag til det kommende skoleårs vejledningsaktiviteter med tilknyttede datoforslag. Dette møde har primært til hensigt at afklare og fastlægge det logistiske omkring vejledningen. Det varierer, hvor stor indflydelse ungdomsuddannelsesinstitutionerne har på fastsættelse af datoer og tidspunkter for vejledning, men i de fleste situationer tages der hensyn til skemalægningen på institutionen, hvis man på ungdomsuddannelsesinstitutionen insisterer. Men lederne og vejlederne oplever ikke særligt stor fleksibilitet fra Studievalgs side.

Samarbejdet omkring planlægning og tilrettelæggelse af Studievalgs vejledning på de gymnasiale ungdomsuddannelsesinstitutioner er generelt meget koncentreret om det logistiske, mens de gym-

nasiale ungdomsuddannelsesinstitutioner kun i begrænset omfang inddrages i forhold til valg og vægtning af vejledningsemnerne. Nogle af de interviewede studievejledere har gennem evalueringen med studievalgsvejlederen målrettet fokus i vejledningen til emner af særlig interesse for deres elever, men det gælder primært skoler, som har frivillige gruppevejledningsaktiviteter, hvilket ikke er alle skoler. En enkelt skole har fået ændret på vejledningsaktiviteterne for 2.g-eleverne, som de vurderede, var for unge til at få ordentligt udbytte af vejledningen, som i stedet blev konverteret til mere individuel vejledningstid. Generelt opleves det kun sjældent, at Studievalg spørger ind til, hvilke arrangementer man på skolen kunne forestille sig som værende interessante for eleverne. Lederne og vejlederne i Midt- og Vestjylland fortæller desuden, at Studievalg inviterer til dialogmøder med alle vejledere og studieledere i området en gang årligt.

Samlet foregår det formaliserede samarbejde således meget efter en fast struktur og på Studievalgs initiativ og ungdomsuddannelsesinstitutionerne oplever ikke megen fleksibilitet hos Studievalg – de er dog heller ikke sikre på, at de har behov for meget mere fleksibilitet i samarbejdet.

Det mere uformelle samarbejde foregår mellem studievejlederne på ungdomsuddannelsesinstitutionerne og den tilknyttede studievalgsvejleder, når vedkommende er på institutionen. I den sammenhæng betragter flere studievejledere studievalgsvejlederen som en kollega, som man både kan sparre med fagligt og snakke med over frokosten. Dog opleves de ikke som en helt integreret del af skolen, da de kun er fysisk til stede en gang om måneden. Kommunikation med Studievalg, ud over når studievalgsvejlederen er fysisk tilstede på skolen, sker oftest kun, hvis der sker ændringer i den overordnede plan, som påvirker Studievalgs aktiviteter på skolen. På nogle skoler informerer studievejlederne på skolen også Studievalg om elever, der har brug for vejledning.

Samarbejdet bliver i kraft af at være båret af studievejlederne på ungdomsuddannelsesinstitutionen og den dertil knyttede studievalgsvejleder et meget personbåret samarbejde, som dermed også er følsomt for udskiftninger i studievalgsvejledningen. Nogle institutioner har oplevet meget stor udskiftning af studievalgsvejlederne. Udfordringen for de nye studievalgsvejledere er, at de ikke kender den pågældende uddannelsesinstitutionens elevgruppe, og dermed heller ikke ved, hvilke særlige behov der er på den pågældende institution, ligesom helt nye studievalgsvejledere ikke ved, hvilke udfordringer der er forbundet med at have eksempelvis en hel årgang af førsteårsstuderende til fællesarrangementer. Desuden skal samarbejdet mellem studievejlederen på uddannelsesinstitutionen og studievalgsvejlederen opbygges på ny ved hver udskiftning.

Samtidig med at ungdomsuddannelsesinstitutionerne foretrækker at have tilknyttet en studievalgsvejleder, som kender skolen og eleverne, bliver Studievalgs vejledning på ungdomsuddannelsesinstitutionerne følsomt i forbindelse med fx sygdom. Flere ungdomsuddannelsesinstitutioner har oplevet, at vejledningen er blevet aflyst i forbindelse med sygdom. I disse tilfælde står eleverne uden undervisning i de timer, der var afsat til vejledning, ligesom det er svært at finde et nyt tidspunkt til vejledningen, da skemaet allerede er fastlagt. En af de interviewede foreslår at Studievalg har et nødberedskab, så en studievalgsvejleders opgaver ved sygdom kan dækkes af en anden.

En enkelt deltager i fokusgrupperne har oplevet, at den tilknyttede studievalsvejleder ikke levede op til forventningerne. Her oplevede man fx, at et arrangement faldt sammen, da en studievalsvejleder ikke havde gennemslagskraft til at fange eleverne og have deres opmærksomhed igennem et arrangement. Den pågældende ungdomsuddannelsesinstitution valgte at gøre studievalslederen opmærksom på problemet og fik efterfølgende tilknyttet en anden studievalsvejleder. Det er generelt oplevelsen, at Studievalg er lydhøre overfor sådanne problematikker og efterfølgende laver et bedre match.

Da studievejlederne på de gymnasiale uddannelser ofte oplever, at eleverne opsøger vejledning om videregående uddannelser hos dem, hvorefter de henviser til Studievalg, mener de også, at det er afgørende for, at de rigtige elever får vejledning, at lærerne, som har den daglige kontakt med eleverne, har kendskab til Studievalg og kan henvise til Studievalg. Det er opfattelsen at Studievalgs arbejde er meget diffust for mange af lærerne, og at lærerne ikke nødvendigvis er bevidste om, at vejledning til videregående uddannelse varetages af Studievalg. Blandt deltagerne i fokusgrupperne foreslås det derfor, at Studievalg fx kan indkalde alt personale på skolerne til et forventningsmøde, hvor Studievalg introduceres og lærernes kendskab øges.

Desuden nævnes det – primært i Københavnsområdet – at det kunne være gavnligt for vejledningen af de elever, som har udfordringer udover de faglige, hvis der kunne udveksles viden mellem UU-vejleder, studievejleder og studievalsvejleder. Der nævnes fx elever med svær ADHD eller en elev, som blev gravid. Det er i interviewene uklart, om vejlederne ikke er opmærksomme på, at de ifølge bekendtgørelsen² kan udveksle viden med elevens samtykke, eller om de oplever behov for at udveksle viden uden elevens samtykke.

Sidst men ikke mindst efterspørges viden om elevernes forløb, efter at de har afsluttet den gymnasiale uddannelse. Studievejlederne på de gymnasiale uddannelser oplever, at det er en udfordring at målrette vejledningen i samarbejdet med Studievalg, når de ikke har viden om effekten af den nuværende indsats.

² Bekendtgørelse om vejledning om valg af videregående uddannelse og erhverv og om vejledning som led i fastholdelse af elever, kursister og studerende i uddannelse, kapitel 3, §8.

3.2 ERHVERVSUDDANNELSERNE

På erhvervsuddannelserne er samarbejdet med Studievalg væsentligt mindre end på de gymnasiale uddannelser. Det begrundes for det første med, at erhvervsuddannelsen er en erhvervskompetencegivende uddannelse og af eleverne ofte opfattes som den uddannelse, de skal have. For det andet er valgmulighederne i forbindelse med videregående uddannelse allerede snævret en del ind, da eleverne med valg af erhvervsuddannelse allerede har valgt den faglige retning. Ledere og vejledere på erhvervsuddannelserne er alle enige om, at det er væsentligt, at der på erhvervsuddannelserne vejledes til videregående uddannelse, og flere ser en særlig værdi i denne mere praksisnære uddannelsesvej. Men de fremhæver også, at respekten for, at eleven med en erhvervsuddannelse allerede har taget en erhvervskompetencegivende uddannelse, som giver værdi på arbejdsmarkedet i sig selv, er væsentlig i Studievalgs vejledning på erhvervsuddannelserne. En vejleder fortæller, at de på et tidspunkt sendte en reklame for Studievalg med eksamensbeviset til eleverne efter endt uddannelse, hvilket nogle elever reagerede meget negativt på, fordi de opfattede det som udtryk for, at den uddannelse, de havde taget, ikke var god nok.

På erhvervsuddannelsesområdet er det meget forskelligt fra institution til institution, hvor megen kontakt der er med Studievalg. Det skyldes dels forskelle i skolernes størrelse, og dels at nogle erhvervsuddannelser medfører flere videregående uddannelsesmuligheder end andre. Eksempelvis arbejdede en af vejlederne i fokusgrupperne på en institution, som udbyder én erhvervsuddannelse. Eleverne fra denne erhvervsuddannelse kan primært læse videre på de videregående uddannelser, der er på samme institution, hvorfor de oplever det nemmest selv at vejlede til videregående uddannelse. På denne institution inddrages Studievalg således kun, hvis eleven opsøger vejledning om noget helt andet end det skolen selv udbyder. Det er generelt for de interviewede vejledere på de mindre erhvervsskoler, at de finder det nemmeste eller bedst selv at vejlede elever, der er interesseret i en videregående uddannelse. problemet hermed er, at der hermed tilsyneladende kun vejledes udvalgte elever til specifikke uddannelser, og at disse uddannelser i nogle tilfælde vil være skolens egne videregående uddannelser.

De skoler, der har det mest formaliserede samarbejde med Studievalg, er de større tekniske skoler med hovedforløb og erhvervsuddannelser, hvorfra mange elever traditionelt læser videre (fx SOSU-området). Her har man møde med Studievalg en gang om året, hvor man sammen planlægger Studievalgs aktiviteter på skolen. Det er opfattelsen, at institutionerne har indflydelse på disse beslutninger, men som med de gymnasiale uddannelser primært i forhold til det logistiske. En måde at forbedre samarbejdet på er et større fokus på, at Studievalg igennem vejlederne på institutionerne får bedre og større indsigt i, hvordan de fanger de unge på erhvervsuddannelserne.

Alle ledere og vejledere i fokusgrupperne henviser efter behov elever til Studievalg, men der er meget stor forskel på, hvor stort et behov de oplever. På erhvervsuddannelserne oplever man i høj grad, at eleverne og tidligere elever henvender sig til de studievejledere eller lærere de kender, og

det er derfor afgørende, at de kan henvise til Studievalg. Også her kan der således være et behov for at præsentere lærerne mere indgående for Studievalg. Studievejlederne henviser til Studievalg, hvis de ikke selv kan besvare elevens spørgsmål. Man oplever, at elevernes spørgsmål kan være så specifikke, at man foretrækker enten selv at besvare spørgsmålene eller at henvise eleven direkte til den institution, hvor den videregående uddannelse udbydes.

Institutionerne har i højere grad kontakt med UU-vejledere, da eleverne ofte har tæt kontakt til deres UU-vejleder, fordi UU har været en integreret del siden folkeskolen. Derfor oplever man også, at mange unge vender tilbage til UU efter at have afsluttet folkeskolen; det er også her opfattelsen, at de unge søger de vejledere, som de kender.

3.3 UU-CENTRENE

UU-ledernes oplevelse af samarbejdet med Studievalgscentre varierer meget. Mens en UU-leder i Midt- og Vestjylland mener, at samarbejdet besværliggøres af, at Studievalg geografisk ligger langt væk, hvorfor de kommer til at varetage nogle af Studievalgs opgaver. Overordnet vurderes samarbejdet dog positivt. For UU-centrene i både Københavnsområdet og Midt- og Vestjylland henvises der til Studievalg, når en ung er færdig med en ungdomsuddannelse og ønsker viden om videregående uddannelser.

For UU-centrene i Københavnsområdet beskrives samarbejdet som personbåret. På Bornholm bliver Studievalg fx fremover varetaget af en tidligere UU-vejleder, og dermed er Studievalg et kendt ansigt i UU-centret. Dette medvirker også til, at kontakten til Studievalg foregår på ugebasis. Relationerne mellem Studievalg København og UU-København er kendte, da UU-centret kender de personer, som arbejder på Studievalg. Kontakten mellem centrene varierer mellem to og fem gange om måneden.

Karakteristikken af samarbejdet i Midt- og Vestjylland er omvendt meget systematisk, da UU-centrene og Studievalg har hver deres opgaver, og dermed er kontakten meget perifer og foregår udelukkende på henvisningsniveau fra UU-centret til Studievalg. Den ene af de interviewede UU-ledere i Midt- og Vestjylland fortæller, at kontakten til Studievalg er begrænset til få gange om året i forbindelse med arrangementer som temadage, regional vejlederdag, uddannelser uden grænser og uddannelsesmesser. Derudover er der også kontakt mellem UU og Studievalg i forbindelse med lokalt vejlederuddannelsesmøde (LVU), hvor Studievalg også inviteres og møder op. Disse møder afholdes to gange om året. Den anden af de interviewede UU-ledere i Midt- og Vestjylland har et systematisk samarbejde med Studievalg, hvor de mødes en gang årligt for at tale om det kommende år og sammen evaluere indsatsen, ligesom UU-centret har inviteret Studievalg til et efteruddannelsesforløb sammen med andre samarbejdspartnere.

Nogle ledere og vejledere på gymnasiale uddannelser og en UU-leder i Midt- og Vestjylland oplever, at den geografiske afstand fra eleverne til Studievalg som en udfordring for eleverne, idet afstanden resulterer i, at de unge ofte henvender sig til UU-centret for vejledning om videregående uddannelser. I disse tilfælde forsøger UU-centrene selv at guide de unge gennem systemet, da de er kendte ansigter for de unge, og henviser først derefter til Studievalg eller eVejledning. UU-lederne i Midt- og Vestjylland fortæller, at de ofte henviser Studievalgs målgruppe til eVejledning, hvis den geografiske distance mellem UU-centret og Studievalg er stor, da eVejledningen varetager mange af de opgaver, som Studievalg har. eVejledning opleves af UU-lederne som mere tilgængelig for de unge, da de nemt kan benytte den over internettet, og derfor kan det virke som en bedre og mere effektiv løsning for de unge.

Det er forskelligt, hvordan vejledningen af personer over 25 år uden ungdomsuddannelse varetages. En UU-leder fortæller, at det i deres område sker på det lokale jobcenter, mens en anden henviser til eVejledning og forsøger at lave arrangementer, der får disse unge væk fra kontanthjælp. Et UU-center tager sig i nogle tilfælde også af denne målgruppe, da den er så lille, at det vurderes, at UU-centret har ressourcer til at vejlede dem.

3.4 JOBCENTRENE

Jobcentermedarbejderne fortæller, at de i jobcentrene møder to grupper, for hvem vejledning til videregående uddannelse kan være relevant: De ressourcestærke, som egentlig ikke har brug for vejledning og de ressourcesvage, som har brug for mere tid og individuel vejledning. Den ressourcestærke gruppes vejledningsbehov kan som oftest dækkes af eVejledning, hvis de overhovedet har et behov. Den ressourcesvage gruppe har behov for individuel vejledning, hvilket ofte sker i jobcentret, hvor en jobcentermedarbejder og borgeren sammen kigger på generelle uddannelsesmuligheder og søger information på eVejledning. For den ressourcesvage gruppe er det sværere at navigere i eVejledning, hvorfor jobcentermedarbejderen gør det sammen med borgeren. På den måde får de unge personlig vejledning af en fra jobcentret, og sammen kigger de på Studievalg og generelle uddannelsesmuligheder. For nogle borgere, der henvender sig til jobcentret, virker Studievalg ikke logisk at henvise til, da disse borgere er langt fra et uddannelsesvalg, og har større personlige problemstillinger at forholde sig til end valg af uddannelse.

For jobcentrene er det generelt i både Københavnsområdet og Midt- og Vestjylland, at samarbejdet til Studievalg er fleksibelt, men også perifert. Kontakten er begrænset og foregår udelukkende, når en borger henvender sig i jobcentret med et konkret behov om vejledning til videregående uddannelse. Jobcentrene fortæller, at de henviser til Studievalg et par gange om måneden – disse henvisninger bliver oftere omkring kernetidspunkterne op til ansøgningsfristen til videregående uddannelser.

På jobcentrene har man oplevelsen af, at mange unge bruger UU-vejledningen i meget stort omfang, og jobcentrene henviser i højere grad til UU-centre end til Studievalg, uanset om borgeren har en ungdomsuddannelse eller ej. Jobcentrene begrundet det med, at særligt de yngre borgere ofte har mere brug for individuel vejledning, som de mener de bedre kan få i UU-centret. Jobcentrene henviser dog også til Studievalgs hjemmeside og eventuelt en navngivet studievalgsvejleder, hvis en borger med færdiggjort ungdomsuddannelse henvender sig.

I forbindelse med Studievalgs samarbejde med jobcentrene er en af de største udfordringer Studievalgs synlighed på de enkelte jobcentre, når især de unge er færdige med studentereksamen og søger om kontanthjælp. Det er informanternes opfattelse, at der er grundlag for mere optimalt samarbejde, hvis Studievalg var fysisk tættere på de unge, som henvender sig i jobcentret, da de unge, som har brug for hjælpen, ikke altid får den opsøgt, og derfor har de brug for en håndsrækning og mere individuel og længerevarende vejledning. I den forbindelse virker Studievalg for perifert for mange med den konstellation, der er i dag – også fordi Studievalg ikke er fysisk synlige på jobcentrene.

En jobcentermedarbejder mener, at samarbejdet fungerer bedst for de rutinerede erhvervsvejledere på jobcentrene, da de har opnået indgående kendskab til UU-centrenes og Studievalgs rollefordeling, samt hvor og hvordan man kan kontakte Studievalg.

3.5 DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

De videregående uddannelser er generelt meget tilfredse med samarbejdet med Studievalg. Kontakten til Studievalg foregår typisk på vejlederniveau, med mindre der er tale om afklaringsmæssige situationer, f.eks. hvis Studievalg har givet forkerte oplysninger, og dette ender ud i en klagesag, eller hvis der drøftes emner af mere principielt karakter – da foregår kontakten med Studievalg på lederniveau. Derudover deltager lederne også i de koordineringsmøder, der arrangeres i løbet af året.

På en af professionshøjskolerne er samarbejdet hovedsageligt fokuseret omkring studievejledernes kontakt til Studievalg i forbindelse med behov for supplering af materialer om uddannelserne på professionshøjskolen i løbet af året samt årlige dialogmøder, hvor lederen af studieadministrationen også er med. Det er også muligt at have en vejleder fra en videregående uddannelse tilknyttet Studievalgscentret nogle timer om ugen, men efterspørgslen på dette blandt de unge har været lav. Derfor benytter man sig ikke i så høj grad af denne mulighed.

Den anden professionshøjskole er man i gang med at omstrukturere egen vejledningsindsats fra en lokal vejledning ude på de enkelte uddannelser til en mere centraliseret indsats. Indtil nu har samarbejdet med Studievalg foregået via et formelt årligt møde mellem Studievalg og den studieadmini-

strative chef på professionshøjskolen og derudover muligvis mere uformelt samarbejde mellem de lokale studieledere på de enkelte uddannelser og Studievalg. Man håber, at omorganiseringen internt på uddannelsesinstitutionen vil medføre et tættere samarbejde med Studievalg.

På et af universiteterne eksisterer et godt og bredt samarbejde med Studievalg, som foregår på flere niveauer. I netværket mellem de videregående uddannelser og Studievalg udveksles erfaringer, og man samarbejder omkring koordineringen af praktik for ungdomsuddannelserne på de videregående uddannelser. Derudover afholdes også et heldagsmøde en gang årligt, hvor vejledere og Studievalg mødes for at diskutere, hvilken vejledning der udbydes på henholdsvis uddannelsesinstitutionen og Studievalg. Sparring mellem vejledere sker systematisk på møder omkring koordineringssamarbejde en gang hver anden uge.

På det andet universitet benyttes Studievalg som sparringspartner, når man fx har brug for viden om, hvordan man bedst kommunikerer til gymnasieelever. Omvendt bidrager uddannelsesinstitutionen med information omkring, hvordan regler bliver fortolket og ansøgninger behandlet på universitetet. Samarbejdet bliver karakteriseret som en kombination af bilaterale, personbårne kontakter og et mere formelt samarbejde med invitation til møder. Samarbejdet er meget intenst med det nærmeste Studievalgcenter, men man har også nogenlunde fast mødekadence med Studievalgscentrene generelt, hvor værtsskabet går på tur.

For det ene erhvervsakademi er samarbejdet med Studievalg begrænset til, at Studievalg koordinerer de landsdækkende uddannelsesmesser, hvor de enkelte videregående uddannelser er repræsenteret og også er med som samarbejdspartnere.

På det andet erhvervsakademi eksisterer der ikke noget konkret samarbejde med Studievalg, hvilket har historiske årsager. Der henvises meget sjældent til Studievalg, og først efter en grundig gennemgang af de mulige uddannelser, institutionen selv udbyder. Man ser en mulighed for at etablere et fremtidigt samarbejde med Studievalg og fremadrettet også rekruttere studerende igennem Studievalgs vejledning og centrene. Der er stor interesse for et kommende samarbejde og en invitation til oplæg af Studievalgs opgaver og vejledningsfunktioner og -metoder.

Desuden henviser flere af de videregående uddannelser frafaldstruede eller frafaldne studerende til Studievalg, hvis de henvender sig i studievejledningen med behov for vejledning til videregående uddannelse. Derudover opleves det også, at studerende med specifikke spørgsmål omkring én uddannelse er blevet henvist til institutionen fra Studievalg – henvisningen er altså gensidig.

En informant foreslår at samarbejdet kan styrkes yderligere gennem halvårlige møder mellem alle universiteterne og alle Studievalgcentre, således at den faglige sparring med hinanden vil blive større. Samtidig vil det på den måde være muligt at få et bedre overblik over, hvilke vejledningsaktiviteter, der foregår på de øvrige institutioner og i studievalg regi. Disse møder skal de videregående uddannelsesinstitutioner i lige så høj grad selv tage initiativ til. Derudover er det også en udfordring for

institutionerne at være gode til at have opmærksomhed på Studievalg som relevant samarbejdspartner; det har været en længere tilvænningsproces at se styrken af centraliseringen.

En anden informant nævner, at man med fordel kan forbedre samarbejdet med Studievalg om brobygning/studiepraktik, så der i fællesskab skabes bedre tilbud.

For en anden informant kan Studievalg blive bedre til at holde sig opdateret med blandt andet brochurer i deres centre – det er oplevet, at brochurerne, der er til rådighed i Studievalgscentret, er forældet med flere år.

3.6 SNITFLADER

Både for UU-centrene og jobcentrene ses en tydelig formel afgrænsning mellem dem og Studievalg – centrene har hver sin målgruppe, og denne grænse er logisk. Derimod opleves følgende uklare snitflader:

- Grænsen mellem eVejledning og Studievalg (for alle)
- Grænsen mellem jobcentre og Studievalg i forbindelse med efteruddannelse for voksne (for jobcentrene)
- Grænsen mellem UU-centrene og Studievalg (for jobcentrene)
- Grænsen mellem UU-centrene, Studievalg og studievejlederne på ungdomsuddannelserne (for brugerne)

eVejledning

Flere af de interviewede interessenter oplever grænsefladen mellem eVejledning og Studievalg som uklar. Det er særligt de interviewede UU-ledere som ikke mener, at Studievalgs rolle i forhold til eVejledningen er klar. Flere oplever, at eVejledning varetager mange af de opgaver, som er pålagt de regionale vejledningscentre, men er ikke klar over, hvorvidt det er koordineret mellem eVejledning og Studievalg – det vil sige fx, hvorvidt eVejledningen skal betragtes som en del af Studievalg? . En UU-leder mener desuden, det kan være uhensigtsmæssigt, at UU-centrene styres kommunalt, mens Studievalg og eVejledningen styres på ministerielt niveau. En informant fra en videregående uddannelse mener desuden, at eVejledning har skabt forvirring omkring, hvorvidt de almindelige Studievalgscentre også skal være tilgængelige på mail etc.

De fleste informanter er enige om, at eVejledning er et rigtig godt redskab i vejledningen om videregående uddannelser. De fleste unge kan således klare sig med eVejledning, som gør vejledningen

lettilgængelig for de unge, når de har brug for den. Ligeledes betragtes den som et rigtig godt supplement til Studievalg, når der er stor geografisk afstand mellem brugeren og et Studievalgscenter.

Studievalg og jobcentre

Medarbejderne i jobcentrene oplever desuden en snitflade i forbindelse med efteruddannelse for voksne, idet Jobcentret kan give vejledning om efteruddannelse, men jobcentermedarbejderen ville også kunne henvise direkte til uddannelsen eller til Studievalg. Det er dog ikke en snitflade, der opleves problematisk.

UU-centre og Studievalg

For en overvejende del af jobcentrene er målgruppeafgrænsningen mellem UU-centrene og Studievalg ikke helt klar – den følges i hvert fald ikke altid. Vejlederne på jobcentrene har en tendens til at henvise til UU-centrene uanset om brugeren har en ungdomsuddannelse eller ej, fordi de oplever, at UU-centrene er mere tilgængelige og i større grad er kendt af brugerne. Den største udfordring i forhold til de unge, som jobcentrene har med at gøre, er den andel af unge, som ikke er så selvkørende. Jobcentrene oplever, at denne gruppe unge henvender sig i UU-vejledningen i stedet for hos Studievalg. Derfor er Studievalgs vigtigste rolle i jobcentermedarbejdernes øjne at skabe plads til individuel, personlig – og gerne opsøgende – vejledning for denne gruppe brugere. En måde at imødekomme dette på kunne være at sammenkoble UU-vejledningen og Studievalg, således at en studievalsvejleder var repræsenteret i UU-vejledningen. Omvendt henviser flere medarbejdere i jobcentrene til UU-vejledningen, selvom de godt er klar over, at der reelt er tale om Studievalgs målgruppe, fordi de mener, at UU-vejledningen i højere grad er kendte af de unge og har mulighed for den processuelle, individuelle vejledning, som denne gruppe har brug for.

UU-centre, Studievalg og studievejlederne på ungdomsuddannelserne

Ifølge lederne og vejlederne på de gymnasiale uddannelser og på erhvervsuddannelserne henvender både nuværende og tidligere elever sig i høj grad til studievejlederne på ungdomsuddannelsen og til deres UU-vejledere med spørgsmål om videregående uddannelse, fordi de er tilgængelige og synlige på de enkelte institutioner og i de unges bevidsthed. Nogle gange undlader studievejlederne at henvise til Studievalg, fordi det ikke vurderes, at den unges kan vente til næste gang studievalsvejlederen kommer på ungdomsuddannelsen. På den måde vejleder de lokale vejledere om noget, som egentlig er Studievalgs område. Det sker eksempelvis ofte, når eleven har haft vejledning med studievalsvejlederen, og der efterfølgende opstår der nye spørgsmål for eleven.

4. STUDIEVALGS YDELSER

I dette kapitel analyseres de interviewede interessenters vurdering af Studievalg, herunder hvilke ydelser der leveres samt effekten og kvaliteten af ydelserne. Først beskrives de ydelser, som informanterne beskriver, at Studievalg leverer til brugerne, herunder særligt på ungdomsuddannelsesinstitutionerne. Dernæst analyseres interessenternes vurdering af ydelsernes relevans, kvalitet og effekt. Til sidst behandles spørgsmålet om, hvorvidt Studievalg vejleder de unge, som har størst behov for vejledning til videregående uddannelse.

4.1 BESKRIVELSE AF YDELSERNE

På *de gymnasiale uddannelser* gennemfører Studievalg med meget få variationer det samme program for obligatorisk gruppevejledning, der ser ud som følger:

- Elever i 2. g:
 - En times obligatorisk vejledning for eleverne i 2.g i første halvdel af skoleåret kaldet "Studievalg", der vejledes flere klasser på en gang (i eksemplerne fra fokusgrupperne er der tale om 3-5 klasser)
 - En times obligatorisk vejledning for elever i 2.g midt i andet halvår af skoleåret kaldet "Valgproces", der vejledes en klasse ad gangen
- Elever i 3.g:
 - En times obligatorisk vejledning for elever i 3.g i første halvdel af skoleåret kaldet "Plan og handling", der vejledes i en klasse ad gangen
 - En times obligatorisk vejledning for elever i 3.g ca. midt i skoleåret kaldet "At søge og blive optaget", der vejledes flere klasser på en gang (op til en hel årgang)
- Alle elever (1.-3.g.):
 - En times informationsmøde for alle elever i første halvdel og ca. midt i skoleåret

Derudover er der afsat tid til forhåndsaftalte individuelle vejledningssamtaler samt åben træffetid på uddannelsesinstitutionen. I fokusgrupperne fortæller ledere og vejledere, at det ca. sker en gang om måneden. Store institutioner får tilsyneladende oftere besøg af studievalgsvejlederen. Derudover kan eleverne henvende sig hos Studievalg – på mail eller i deres lokaler – ligesom de opfordres til at bruge Uddannelsesguiden og eVejledning. Dertil kommer forskellige uddannelsesmesser mv., som arrangeres lokalt og/eller regionalt. På nogle institutioner tilbydes i øvrigt frivillig gruppevejledning, som omhandler mere specifikke emner, fx om at studere i udlandet.

Ifølge de interviewede ledere og vejledere på de gymnasiale uddannelser gennemfører Studievalg ingen vejledning specifikt for elever i 1.g. Vejledning om valg af studieretninger mv. varetages ifølge informanterne af studievejlederne på ungdomsuddannelsesinstitutionerne. Flere af de interviewede vejledere på de gymnasiale uddannelser vurderer ikke, at eleverne er klar til vejledning om videregående uddannelse i 1.g – nogle endda ikke i 2.g. Nærværende analyse kan dog ikke sige noget om, hvorvidt Studievalg ønsker eller har forsøgt at vejlede elever i 1.g.

På *erhvervsuddannelserne* er der større variation i ydelserne. På mange erhvervsskoler tilbydes ikke anden vejledning fra Studievalg end den, som eleverne selv opsøger. Det gælder særligt de mindre erhvervsuddannelser eller de erhvervsskoler, som kun udbyder grundforløb. Her informeres eleverne løbende, og når det er relevant om Studievalg, så de har kendskab dertil. Samtidig henvises de til Studievalg, når de henvender sig til studievejlederne på uddannelsesinstitutionen med spørgsmål om videregående uddannelse. På disse institutioner mener man blot, at opgaven er at sørge for, at eleverne kender til Studievalg og at vejlede de elever, der selv opsøger vejledning, da flertallet af eleverne ikke vil fortsætte med en videregående uddannelse efter endt erhvervsuddannelse.

På de større erhvervsskoler med hovedforløb og mange fagindgange og på erhvervsuddannelser, hvorfra der traditionelt er mange, der læser videre efterfølgende, leverer Studievalg vejledning efter en model, som ligner den, man har på de gymnasiale uddannelser. Dvs. den består af en kombination af obligatorisk gruppevejledning og muligheden for individuel vejledning. Det er vigtigt for lederne og vejlederne på erhvervsuddannelserne at understrege, at man ikke blot kan kopiere systemet fra de gymnasiale uddannelser til erhvervsuddannelserne, og de har på forskellig vis justeret på modellen. Eksempelvis leveres gruppevejledning kun til elever i slutningen af deres hovedforløb. På nogle skoler er den obligatorisk for alle eleverne, på andre er vejledning kun udvalgte fagretninger, og en tredje model er, at kun de elever, som potentielt kan forestilles at få behov for vejledning om videregående uddannelse på et tidspunkt får vejledning.

Generelt er det oplevelsen, at den individuelle vejledning kun anvendes i begrænset omfang på erhvervsuddannelserne, fordi eleverne ikke anvender den, og at det er svært at motivere, og holde eleverne fanget til en times gruppevejledning, da de færreste på tidspunktet for vejledningen kan forestille sig at skulle læse videre. Selvom lederne og vejlederne mener, at Studievalg spiller en relevant rolle på erhvervsuddannelserne, er det således oplevelsen, at eleverne kun sjældent kan se relevansen af vejledningen til de videregående uddannelser.

4.2 VURDERING AF YDELSESNES EFFEKT OG KVALITET

Generelt vurderes studievalgsvejlederne at være meget professionelle og fagligt dygtige af alle de inddragede interessenttyper. En UU-leder mener, at Studievalg gør, hvad de kan ud fra de ressourcer, der er til rådighed, og at de er blevet det videncenter, som de er skabt til. Fra alle de interviewe-

de interessenttyper er der således stor respekt for Studievalgs arbejde, og det anerkendes, at området for de videregående uddannelser i dag er et kompliceret område, som er præget dels af mange forskellige uddannelser og forskellige krav og procedurer på de forskellige uddannelsesinstitutioner. Samtidig er det de færreste af de interviewede ledere og vejledere på ungdomsuddannelsesinstitutionerne, som har deltaget i Studievalgs vejledningsaktiviteter, hvorfor de ikke kan vurdere kvaliteten af den konkrete vejledning. De finder det ligeledes svært at vurdere effekten af vejledningen, da de jævnfør persondataloven ikke på individniveau kan få viden om, hvad der sker med eleverne efter endt ungdomsuddannelse. Generelt er det dog deres vurdering – baseret på tilbagemeldinger og efterfølgende opfølgende henvendelser fra eleverne – at vejledningsaktiviteterne fungerer godt og på udmærket vis imødekommer de unges behov for viden. Der er generelt, men særligt på de gymnasiale uddannelser, en vurdering af, at den individuelle vejledning er den væsentligste for de grupper, som virkelig har et vejledningsbehov (se også afsnit 4.3). Da den individuelle vejledning – og på nogle erhvervsuddannelser al vejledning – i høj grad gives på baggrund af elevens eget initiativ og i mindre grad på baggrund af henvisninger fra uddannelsesstedet og screening, betragtes det derfor som Studievalgs væsentligste opgave at sikre synlighed og tilgængelighed på ungdomsuddannelsesinstitutionerne samt kendskab til Studievalg blandt eleverne.

Lederne og vejlederne på *de gymnasiale uddannelser* mener, at synligheden og tilgængeligheden på deres institutioner er tilstrækkelig, om end de fleste ville foretrække at studievalgsvejlederen var på institutionen oftere, så eleverne kunne have et mere personligt forhold til vedkommende. På *erhvervsuddannelserne* er der et mere flertydigt billede, hvor lederne og vejlederne på den ene side mener, at Studievalg skal være mere synlige, så eleverne får et bedre kendskab til dem, men samtidig mener de færreste, at Studievalg skal gennemføre flere vejledningsaktiviteter på institutionerne, end de gør i dag. De har ikke rigtig selv nogle bud på, hvordan man kunne øge synligheden, men fremhæver vigtigheden af, at lærere og vejlederen på institutionen kender Studievalg og henviser til dem efter behov. Desuden nævnes eksempelvis plakater med billedet af den tilknyttede studievalgsvejleder og kontaktoplysninger og link til Studievalg på intranettet som mulige måder at skabe synlighed på.

Lederne og vejlederne på *erhvervsuddannelserne* er også uenige om, hvilken gruppe elever studievalgsvejledningen skal målrettes. Mens nogle mener, den bør være obligatorisk for alle eller næsten alle på hovedforløbene, fordi man aldrig ved hvem der senere hen overvejer at læse videre, mener andre, at den kun skal være for elever, der har et konkret og aktuelt behov for vejledning til videregående uddannelse.

På nogle erhvervsuddannelser har man oplevet, at Studievalg stort set har kopieret vejledningsmodellen fra de gymnasiale uddannelser, hvilket de er meget kritiske overfor. De stiller spørgsmålstegn ved, om studievalgsvejledernes kendskab til erhvervsuddannelserne og elevgruppen på erhvervsuddannelserne er tilstrækkeligt til at kunne målrette vejledningen til dem. Eksempelvis fremhæves brugen af rollemodeller og andre måder at gøre vejledningen mere praksisnær som gode eksempler på, hvordan man bedre kan fastholde interessen hos eleverne på erhvervsuddannelserne. En af de

interviewede vejledere fortæller også, at Studievalg på den erhvervsskole, hvor han er ansat, har introduceret det elektroniske system til booking af individuel vejledning, som anvendes på det gymnasiale område. Aftalen er, at de afprøver det en periode, men vejlederne forventer ikke at eleverne vil bruge det, da de er langt mindre vant til at anvende sådanne systemer i forbindelse med deres uddannelse.

På *de gymnasiale uddannelser* oplever man, at vejledningen i 2.g har begrænset effekt, da eleverne slet ikke er begyndt at tænke uddannelsesvalg endnu. En institution har fået transformeret en del af vejledningen i 2.g til øget træffetid. Det hænger sandsynligvis sammen med, at vejlederne på de gymnasiale uddannelser selv vejleder om studieretningerne, selvom Studievalg med fordel kunne inddrages her. Det accepteres, at man af ressourcehensyn er nødsaget til at gennemføre en væsentlig del af vejledningen som gruppevejledning, men generelt er vurderingen, at jo mindre grupper, jo mere effektiv vejledning. Det kan være svært at fastholde elevernes interesse i en aula med en hel årgang. Man udtrykker desuden bekymring for, om de, der reelt har mest behov for vejledning til videregående uddannelser, får tilstrækkeligt ud af vejledningen. Lederne og vejlederne på de gymnasiale uddannelser mener, at gruppevejledningen omhandlende fx uddannelsesmuligheder, ansøgning og optagelsesprocedurer mv. er tilstrækkelig vejledning for den største andel af de unge, som selv kan søge viden efterfølgende, men for de, der reelt er i tvivl, er der behov for individuel vejledning og der udtrykkes bekymring for, om de reelt set får den (se også afsnit 4.3).

De interviewede på de videregående uddannelser er overordnet tilfredse med den vejledning, som Studievalg giver; det er vejledernes opfattelse, at de unge studerende er godt informeret, når de har henvendt sig hos Studievalg. De interviewede på de videregående uddannelser vurderer, at studievalsvejlederne er meget bevidste omkring vejledningsteknik og – metode, og der opleves stor viden omkring uddannelserne og hvilke adgangskrav, de forskellige uddannelser har. Der er kommet en større faglighed i vejledningen omkring, hvad man kan bruge sin eksamen til. En informant fortæller om de positive konsekvenser af, at man har centraliseret vejledningen om videregående uddannelser i de syv regionale Studievalgcentre i stedet for på ungdomsuddannelserne. Vedkommende mener, at centraliseringen af vejledningen medfører en vejledning med ”højere til loftet”, og at Studievalg kan vejlede på nogle områder, hvor gymnasievejlederne kommer til kort, idet vejledningen ved Studievalgs varetagelse er blevet mindre præget af personlig erfaring. Det er en generel opfattelse, at Studievalgs kendskab til de videregående uddannelser er godt – det opleves, at Studievalg er godt inde i kravene til de enkelte uddannelser, og på den måde kommer studievalsvejlederne også til at have kendskab til alle uddannelserne.

De interviewede på de videregående uddannelser mener, at det er positivt, at Studievalg er kommet til i systemet som uvildig organisation – på den måde er det nemmere at holde distance til den, der vejledes, og opgaverne for vejlederne på institutionerne bliver knap så omfattende. Derudover er det også en fordel, at der igennem Studievalg er kommet en større faglighed i vejledningen omkring, hvad man kan bruge sin eksamen til. To informanter på de videregående uddannelser udtrykker dog bekymring for, at studievalsvejlederne primært vejleder til de uddannelser de kender bedst – det

kan fx være de uddannelsesinstitutioner, de har det tætteste samarbejde med eller uddannelsesinstitutioner i samme geografiske område, som Studievalg. Det er særligt problematisk, da de unge også typisk tenderer at foretrække studier i deres eget lokalområde, hvilket ikke nødvendigvis er det bedste match eller den mest realistiske mulighed. De pågældende informanter gør således opmærksom på, at det er en vigtig opgave for Studievalg at udfordre brugernes egne ønsker og forestillinger, hvis disse ikke er realistiske.

. Flere ledere og vejledere på de gymnasiale uddannelser mener dog, at Studievalg spiller en positiv rolle i de unges erkendelsesproces ved at medvirke til at den unges forventninger er realistiske.

En informant på en videregående uddannelse nævner, at det er svært at måle, om Studievalg rent faktisk har en effekt for den enkelte uddannelsesinstitution. Som arrangør af eks. messer gør Studievalg et rigtig godt stykke arbejde, men en respondent sætter spørgsmålstegn ved den merværdi, som Studievalg skaber for den enkelte uddannelsesinstitution, især fordi arbejdsbyrden på den enkelte institution ikke er blevet mindre.

4.3 VEJLEDER STUDIEVALG DE RIGTIGE UNGE?

Analysen peger på to udfordringer forbundet med spørgsmålet om, hvorvidt Studievalg vejleder "de rette unge". Den ene handler om vejledning af unge, der har gennemført en ungdomsuddannelse, men efter et år eller mere endnu ikke er påbegyndt en videregående uddannelse, og den anden udfordring handler om, hvorvidt vejledningen på ungdomsuddannelsesinstitutionerne "fanger" de unge, der har størst behov for vejledning, hvilket beskrives som 1) De unge der virkelig er i tvivl om, hvilken videregående uddannelse de skal søge og 2) de unge som har udfordringer udover det rent faglige og/eller ikke kan trække på ressourcer i deres netværk til drøftelse af uddannelsesmuligheder.

Både på de gymnasiale uddannelser, på erhvervsuddannelserne og i UU-centrene oplever man, at unge der har gennemført en ungdomsuddannelse, men efter et år eller mere endnu ikke er påbegyndt en videregående uddannelse, henvender sig til ungdomsuddannelsesinstitutionerne eller UU-centrene for at få vejledning om videregående uddannelser. Det begrundes med, at de unge henvender sig til de vejledere, som de tidligere har været i kontakt med og/eller som de kender og føler sig trygge ved, hvilket typisk vil være UU-vejlederen eller studievejlederen på ungdomsuddannelsen. I nogle tilfælde klarer UU-vejlederen eller studievejlederen på ungdomsuddannelsen selv vejledningen, men ofte henvises også til Studievalg. Særligt UU-lederne udtrykker bekymring for vejledningen af de unge, der ikke går direkte til videregående uddannelse efter endt ungdomsuddannelse, da UU-lederne ikke mener, at Studievalgs opsøgende vejledning er tilstrækkelig. UU-lederne er derfor bekymrede for, om denne gruppe unge får den vejledning, de har behov for. UU-lederne foreslår, at denne udfordring imødekommes gennem et tættere samarbejde mellem Studievalg og UU-centrene med fokus på afholdelse af arrangementer for de, der ikke går i gang med en videregående uddan-

nelse direkte efter endt ungdomsuddannelse. Studievalg og UU kan igennem samarbejdet udnytte, at UU-centrene har information om de unges ønsker og tidligere overvejelser omkring uddannelse, og Studievalg har dyb indsigt i de forskellige uddannelser. UU-lederne forstår ligeledes, at disse arrangementer også kunne indbefatte grundskoleeleverne, så Studievalg bliver en kendt aktør for eleverne på et meget tidligere tidspunkt end ved afslutningen af en ungdomsuddannelse. På den måde vil Studievalg være en kendt aktør omkring de overvejelser, der eksisterer for den unges uddannelsesplan, og de overvejelser skal tages med videre i vejledningen fra Studievalg. Med dette forslag vil der eksistere et 3-5-årigt perspektiv for den unge, der går i gang med en ungdomsuddannelse, og de unge vil være i dialog med Studievalg allerede inden, den unge starter på en ungdomsuddannelse. Kommunikationen mellem Studievalg og UU-centrene vil blive tættere og mere forpligtende. For at etablere et sådan samarbejde forslås en tættere juridisk konstellation, hvor samarbejdet mellem Studievalg og UU-centrene bliver mere forpligtende og strækker sig over en længere tidshorisont, så Studievalg kommer til at spille en større rolle for den unge på et tidligere tidspunkt, end det er tilfældet i dag.

Dette er dog primært aktuelt, for de unge der ikke selv henvender sig for vejledning, da de unge, der selv henvender sig, som nævnt ovenfor henvises til Studievalg, ligesom der er mange unge, der selv henvender sig direkte til Studievalg. Blandt ledere og vejledere på ungdomsuddannelsesinstitutionerne er der derfor større bekymring for den mindre ressourcekrævende gruppe af unge og/eller de unge, der virkelig er i tvivl om, hvilke uddannelser de skal søge, idet disse grupper typisk ikke selv opsøger vejledning – hverken hos Studievalg, hos UU-centrene eller hos studievejlederne på ungdomsuddannelsesinstitutionerne. Samtidig er der også en erkendelse af, at det ikke med det nuværende system er muligt for Studievalg at lave mere opsøgende vejledning overfor denne gruppe unge. Det begrundes dels med ressourceallokeringen til Studievalg og dels med den manglende overførelse af data/viden om de unge fra UU-centrene til Studievalg.

Flere ledere og vejledere på særligt de gymnasiale uddannelser i Københavnsområdet fortæller om et e-surveysystem, som Studievalg bruger til at udvælge unge, der har særligt behov for vejledning. Overfor disse unge laves en mere opsøgende indsats, idet de inviteres til individuel vejledning, men informanterne på de gymnasiale uddannelser ved ikke om eleverne faktisk møder op til vejledningen.

Reelt set har ingen af de interviewede faktisk viden om, hvilke grupper af unge som modtager individuel vejledning hos Studievalg.

En informant på en videregående uddannelse mener dog, at det er u hensigtsmæssigt at antage, at de unge med høje gennemsnit ikke er forvirrede over uddannelsesvalg; det er vigtigt ikke at undervurdere deres behov for hjælp til at vælge rigtigt, da der også blandt dem kan være unge med behov for individuel vejledning.